

Noul Cod de procedură penală

CUPRINS	ART.
PARTEA GENERALĂ	1-284
Titlul I. Principiile și limitele aplicării legii procesuale penale	1-13
Titlul II. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal	14-28
Capitolul I. Acțiunea penală	14-18
Capitolul II. Acțiunea civilă	19-28
Titlul III. Participanții în procesul penal	29-96
Capitolul I. Dispoziții generale	29-34
Capitolul II. Competența organelor judiciare	35-76
<i>Secțiunea 1. Competența funcțională, după materie și după calitatea persoanei a instanțelor judecătorești</i>	35-40
<i>Secțiunea a 2-a. Competența teritorială a instanțelor judecătorești</i>	41-42
<i>Secțiunea a 3-a. Dispoziții speciale privind competența instanțelor judecătorești</i>	43-52
<i>Secțiunea a 4-a. Competența judecătorului de drepturi și libertăți și a judecătorului de cameră preliminară</i>	53-54
<i>Secțiunea a 5-a. Organele de urmărire penală și competența acestora</i>	55-63
<i>Secțiunea a 6-a. Incompatibilitatea și strămutarea</i>	64-76
Capitolul III. Subiecții procesuali principali și drepturile acestora	77-81
Capitolul IV. Inculpatul și drepturile acestuia	82-83
Capitolul V. Partea civilă și drepturile acesteia	84-85
Capitolul VI. Partea responsabilă civilmente și drepturile acesteia	86-87
Capitolul VII. Avocatul. Asistența juridică și reprezentarea	88-96
Titlul IV. Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii	97-201
Capitolul I. Reguli generale	97-103
Capitolul II. Audierea persoanelor	104-131
<i>Secțiunea 1. Reguli generale în materia audierii persoanelor</i>	104-106
<i>Secțiunea a 2-a. Audierea suspectului sau a inculpatului</i>	107-110
<i>Secțiunea a 3-a. Audierea persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente</i>	111-113
<i>Secțiunea a 4-a. Audierea martorilor</i>	114-124
<i>Secțiunea a 5-a. Protecția martorilor</i>	125-130
§ 1. Protecția martorilor amenințați	125-129
§ 2. Protecția martorilor vulnerabili	130
<i>Secțiunea a 6-a. Confruntarea</i>	131

Capitolul III. Identificarea persoanelor și a obiectelor _____	132-137
Capitolul IV. Metode speciale de supraveghere sau cercetare _____	138-153
Capitolul V. Conservarea datelor informatice _____	154-155
Capitolul VI. Percheziția și ridicarea de obiecte și înscrisuri _____	156-171
<i>Secțiunea 1. Percheziția domiciliară</i> _____	157-164
<i>Secțiunea a 2-a. Alte forme de percheziție</i> _____	165-168
<i>Secțiunea a 3-a. Ridicarea de obiecte și înscrisuri</i> _____	169-171
Capitolul VII. Expertiza și constatarea _____	172-191
Capitolul VIII. Cercetarea locului faptei și reconstituirea _____	192-195
Capitolul IX. Fotografierea și luarea amprentelor suspectului, inculpatului sau ale altor persoane _____	196
Capitolul X. Mijloace materiale de probă _____	197
Capitolul XI. Înscrisurile _____	198-201
Titlul V. Măsurile preventive și alte măsuri procesuale _____	202-256
Capitolul I. Măsurile preventive _____	202-244
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i> _____	202-208
<i>Secțiunea a 2-a. Reținerea</i> _____	209-210
<i>Secțiunea a 3-a. Controlul judiciar</i> _____	211-215 ¹
<i>Secțiunea a 4-a. Controlul judiciar pe cauțiune</i> _____	216-217
<i>Secțiunea a 5-a. Arestul la domiciliu</i> _____	218-222
<i>Secțiunea a 6-a. Arestarea preventivă</i> _____	223-240
<i>Secțiunea a 7-a. Încetarea de drept, revocarea și înlocuirea măsurilor preventive</i> _____	241-242
<i>Secțiunea a 8-a. Dispoziții speciale privind măsurile preventive aplicate minorilor</i> _____	243-244
Capitolul II. Aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical _____	245-248
<i>Secțiunea 1. Obligarea provizorie la tratament medical</i> _____	245-246
<i>Secțiunea a 2-a. Internarea medicală provizorie</i> _____	247-248
Capitolul III. Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii _____	249-256
Titlul VI. Acte procesuale și procedurale comune _____	257-284
Capitolul I. Citarea, comunicarea actelor procedurale și mandatul de aducere _____	257-267
Capitolul II. Termenele _____	268-271
Capitolul III. Cheltuielile judiciare _____	272-276
Capitolul IV. Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale și înlăturarea unor omisiuni vădite _____	277-279
Capitolul V. Nulitățile _____	280-282
Capitolul VI. Amenda judiciară _____	283-284

PARTEA SPECIALĂ	285-603
Titlul I. Urmărirea penală	285-341
Capitolul I. Dispoziții generale	285-287
Capitolul II. Sesizarea organelor de urmărire penală	288-298
<i>Secțiunea 1. Reglementări generale</i>	288-294 ¹
<i>Secțiunea a 2-a. Plângerea prealabilă</i>	295-298
Capitolul III. Conducerea și supravegherea activității organelor de cercetare penală de către procuror	299-304
Capitolul IV. Efectuarea urmăririi penale	305-326
<i>Secțiunea 1. Desfășurarea urmăririi penale</i>	305-311
<i>Secțiunea a 2-a. Suspendarea urmăririi penale</i>	312-313
<i>Secțiunea a 3-a. Clasarea și renunțarea la urmărirea penală</i>	314-320
<i>Secțiunea a 4-a. Terminarea urmăririi penale</i>	321-323
<i>Secțiunea a 5-a. Dispoziții privind efectuarea urmăririi penale de către procuror</i>	324-326
Capitolul V. Rezolvarea cauzelor și sesizarea instanței	327-331
Capitolul VI. Reluarea urmăririi penale	332-335
Capitolul VII. Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală	336-341
Titlul II. Camera preliminară	342-348
Titlul III. Judecata	349-477¹
Capitolul I. Dispoziții generale	349-370
Capitolul II. Judecata în primă instanță	371-407
<i>Secțiunea 1. Desfășurarea judecării cauzelor</i>	371-390
<i>Secțiunea a 2-a. Deliberarea și hotărârea instanței</i>	391-407
Capitolul III. Apelul	408-425
Capitolul III ¹ . Contestația	425 ¹
Capitolul VI ⁽¹⁾ . Căile extraordinare de atac	426-470
<i>Secțiunea 1. Contestația în anulare</i>	426-432
<i>Secțiunea a 2-a. Recursul în casație</i>	433-451
<i>Secțiunea a 3-a. Revizuirea</i>	452-465
<i>Secțiunea a 4-a. Redeschiderea procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate</i>	466-470
Capitolul VI. Dispoziții privind asigurarea unei practici judiciare unitare	471-477 ¹
<i>Secțiunea 1. Recursul în interesul legii</i>	471-474 ¹
<i>Secțiunea a 2-a. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept</i>	475-477 ¹
Titlul IV. Proceduri speciale	478-549¹
Capitolul I. Acordul de recunoaștere a vinovăției	478-488
Capitolul I ¹ . Contestația privind durata procesului penal	488 ¹ -488 ⁶

⁽¹⁾ N.r. A se vedea nota 1 de subsol de la p. 219.

Capitolul II. Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice _____	489-503
Capitolul III. Procedura în cauzele cu infractori minori _____	504-520
Capitolul IV. Procedura dării în urmărire _____	521-526
Capitolul V. Procedura reabilitării _____	527-537
Capitolul VI. Procedura reparării pagubei materiale sau a daunei morale în caz de eroare judiciară sau în caz de priver nelegală de libertate ori în alte cazuri _____	538-542
Capitolul VII. Procedura în caz de dispariție a dosarelor judiciare și a înscrisurilor judiciare _____	543-547
Capitolul VIII. Procedura privind cooperarea judiciară internațională și punerea în aplicare a tratatelor internaționale în materie penală _____	548-549
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i> _____	548
<i>Secțiunea a 2-a. Recunoașterea unor acte judiciare străine</i> _____	549
Capitolul IX. Procedura de confiscare sau desființare a unui înscris în cazul clasării _____	549 ¹
Titlul V. Executarea hotărârilor penale _____	550-601
Capitolul I. Dispoziții generale _____	550-554
Capitolul II. Punerea în executare a hotărârilor _____	555-581
<i>Secțiunea 1. Punerea în executare a pedepselor principale</i> _____	555-561
<i>Secțiunea a 2-a. Punerea în executare a pedepselor complementare</i> _____	562-565
<i>Secțiunea a 3-a. Punerea în executare a măsurilor de siguranță</i> _____	566-574
<i>Secțiunea a 4-a. Punerea în executare a altor dispoziții</i> _____	575-576
<i>Secțiunea a 5-a. Punerea în executare a amenzii judiciare și a cheltuielilor judiciare avansate de stat</i> _____	577-578
<i>Secțiunea a 6-a. Punerea în executare a dispozițiilor civile din hotărâre</i> _____	579-581
Capitolul III. Alte dispoziții privind executarea _____	581 ¹ -596
<i>Secțiunea 1. Condamnarea în cazul anulării sau revocării renunțării la amânarea pedepsei sau a amânării aplicării pedepsei</i> _____	581 ¹ -582
<i>Secțiunea 1¹. Schimbări în executarea unor hotărâri</i> _____	583-588
<i>Secțiunea a 2-a. Amânarea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață</i> _____	589-591
<i>Secțiunea a 3-a. Întreruperea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață</i> _____	592-594
<i>Secțiunea a 4-a. Înlăturarea sau modificarea pedepsei</i> _____	595-596
Capitolul IV. Dispoziții comune _____	597-601
Titlul VI. Dispoziții finale _____	602-603

PARTEA GENERALĂ

Titlul I. Principiile și limitele aplicării legii procesuale penale

Art. 1. Normele de procedură penală și scopul acestora. (1) Normele de procedură penală reglementează desfășurarea procesului penal și a altor proceduri judiciare în legătură cu o cauză penală.

(2)^[1] Normele de procedură penală urmăresc asigurarea exercitării eficiente a atribuțiilor organelor judiciare cu garantarea drepturilor părților și ale celorlalți participanți în procesul penal astfel încât să fie respectate prevederile Constituției, ale tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, ale celorlalte reglementări ale Uniunii Europene în materie procesual penală, precum și ale pactelor și tratatelor privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte.

Art. 2. Legalitatea procesului penal. Procesul penal se desfășoară potrivit dispozițiilor prevăzute de lege.

Reglementarea anterioară: art. 2 alin. (1) CPP 1968.

Art. 3. Separarea funcțiilor judiciare. (1) În procesul penal se exercită următoarele funcții judiciare:

- a) funcția de urmărire penală;
- b) funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală;
- c)^[2] funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată;
- d) funcția de judecată.

(2) Funcțiile judiciare se exercită din oficiu, în afară de cazul când, prin lege, se dispune altfel.

(3)^[3] În desfășurarea aceluiași proces penal, exercitarea unei funcții judiciare este incompatibilă cu exercitarea unei alte funcții judiciare, cu excepția celei prevăzute la alin. (1) lit. c), care este compatibilă cu funcția de judecată.

(4) În exercitarea funcției de urmărire penală, procurorul și organele de cercetare penală strâng probele necesare pentru a se constata dacă există sau nu temeiuri de trimitere în judecată.

^[1] Alin. (2) al art. 1 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 1 din Legea nr. 255/2013.

^[2] Lit. c) de la alin. (1) al art. 3 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 102 pct. 2 din Legea nr. 255/2013.

^[3] Alin. (3) al art. 3 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 2 din Legea nr. 255/2013.

(5) Asupra actelor și măsurilor din cadrul urmăririi penale, care restrâng drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei, dispune judecătorul desemnat cu atribuții în acest sens, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(6)^[1] Asupra legalității actului de trimitere în judecată și probelor pe care se bazează acesta, precum și asupra legalității soluțiilor de netrimitere în judecată se pronunță judecătorul de cameră preliminară, în condițiile legii.

(7) Judecata se realizează de către instanță, în complete legal constituite.

Constituționalitate. Prin Decizia nr. 552/2015 (M. Of. nr. 707 din 21 septembrie 2015), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că **soluția legislativă cuprinsă în art. 3 alin. (3) teza a II-a din Codul de procedură penală, conform căreia exercitarea funcției de verificare a legalității netrimiterii în judecată este compatibilă cu exercitarea funcției de judecată, este neconstituțională.** Curtea a reținut că, potrivit art. 64 alin. (5) și (6) din Codul de procedură penală, judecătorul care a participat la soluționarea plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimitere în judecată nu poate participa în aceeași cauză la judecata în fond sau în căile de atac. Spre deosebire de procedura prevăzută de art. 342 și urm. din Codul de procedură penală, unde acuzația în materie penală a fost realizată deja, în cazul plângerilor formulate împotriva soluțiilor de netrimitere sau neurmărire penală dispuse de procuror, judecătorul de cameră preliminară astfel competent nu poate să exercite și funcția de judecată pe fond, întrucât încheierea pronunțată în temeiul art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c) din Codul de procedură penală are valențele unui rechizitoriu, deci a unei acuzații în materie penală. Prin urmare, judecătorul care dispune începerea judecării, în baza art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c) din Codul de procedură penală, este incompatibil să exercite și funcția de judecată, în caz contrar încălcându-se art. 21 alin. (3) din Constituție referitor la dreptul la un proces echitabil și art. 124 alin. (2) din Legea fundamentală, potrivit căruia justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.

N.r. Motivarea integrală a deciziei poate fi consultată online la adresa <http://biblioteca-hamangiu.ro/>.

Art. 4. Presumția de nevinovăție. (1) Orice persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă.

(2) După administrarea întregului probatoriu, orice îndoială în formarea convingerii organelor judiciare se interpretează în favoarea suspectului sau inculpatului.

Reglementarea anterioară: art. 5² CPP 1968.

Legislație conexă: ► art. 23 alin. (11) din Constituție; ► art. 6 parag. 2 CEDO; ► art. 48 alin. (1) CDFUE.

Art. 5. Aflarea adevărului. (1) Organele judiciare au obligația de a asigura, pe bază de probe, aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana suspectului sau inculpatului.

(2) Organele de urmărire penală au obligația de a strânge și de a administra probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului. Respingerea sau neconsemnarea cu rea-credință a probelor propuse în favoarea suspectului sau inculpatului se sancționează conform dispozițiilor prezentului cod.

Reglementarea anterioară: art. 3 și art. 202 alin. (1) teza a II-a CPP 1968.

^[1] Alin. (6) al art. 3 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 2 din Legea nr. 255/2013.

Art. 6. *Ne bis in idem*. Nicio persoană nu poate fi urmărită sau judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni atunci când față de acea persoană s-a pronunțat anterior o hotărâre penală definitivă cu privire la aceeași faptă, chiar și sub altă încadrare juridică.

Reglementarea anterioară: art. 10 alin. (1) lit. j) CPP 1968.

Legislație conexă: ► art. 4 din Protocolul nr. 7 adițional la CEDO; ► art. 50 CDFUE.

Art. 7. Obligatorietatea punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale. (1) Procurorul este obligat să pună în mișcare și să exercite acțiunea penală din oficiu atunci când există probe din care rezultă săvârșirea unei infracțiuni și nu există vreo cauză legală de împiedicare, alta decât cele prevăzute la alin. (2) și (3).

(2) În cazurile și în condițiile prevăzute expres de lege, procurorul poate renunța la exercitarea acțiunii penale dacă, în raport cu elementele concrete ale cauzei, nu există un interes public în realizarea obiectului acesteia.

(3) În cazurile prevăzute expres de lege, procurorul pune în mișcare și exercită acțiunea penală după introducerea plângerii prealabile a persoanei vătămate sau după obținerea autorizării ori sesizării organului competent sau după îndeplinirea unei alte condiții prevăzută de lege.

Reglementarea anterioară: art. 2 alin. (2) CPP 1968.

Art. 8. Caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal. Organele judiciare au obligația de a desfășura urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali, astfel încât să fie constatate la timp și în mod complet faptele care constituie infracțiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit legii, într-un termen rezonabil.

Reglementarea anterioară: art. 1 alin. (1) CPP 1968.

Legislație conexă: ► art. 6 parag. 1 teza I CEDO; ► art. 47 teza a II-a prima parte CDFUE.

Art. 9. Dreptul la libertate și siguranță. (1) În cursul procesului penal este garantat dreptul oricărei persoane la libertate și siguranță.

(2) Orice măsură privativă sau restrictivă de libertate se dispune în mod excepțional și doar în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.

(3) Orice persoană arestată are dreptul de a fi informată în cel mai scurt timp și într-o limbă pe care o înțelege asupra motivelor arestării sale și are dreptul de a formula contestație împotriva dispunerii măsurii.

(4) Atunci când se constată că o măsură privativă sau restrictivă de libertate a fost dispusă în mod nelegal, organele judiciare competente au obligația de a dispune revocarea măsurii și, după caz, punerea în libertate a celui reținut sau arestat.

(5) Orice persoană față de care s-a dispus în mod nelegal, în cursul procesului penal, o măsură privativă de libertate are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege.

Reglementarea anterioară: art. 5 CPP 1968.

Legislație conexă: ► art. 23 alin. (1), (4) și (7)-(9) C. Rom.; ► art. 5 par. 1 CEDO; ► art. 6 CDFUE; ► Directiva nr. 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale (J.O. L nr. 142 din 1 iunie 2012).

Art. 10. Dreptul la apărare. (1) Părțile și subiecții procesuali principali au dreptul de a se apăra ei înșiși sau de a fi asistați de avocat.

(2) Părțile, subiecții procesuali principali și avocatul au dreptul să beneficieze de timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării.

(3)^[1] Suspectul are dreptul de a fi informat de îndată și înainte de a fi ascultat despre fapta pentru care se efectuează urmărirea penală și încadrarea juridică a acesteia. Inculpatul are dreptul de a fi informat de îndată despre fapta pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală împotriva lui și încadrarea juridică a acesteia.

(4) Înainte de a fi ascultați, suspectului și inculpatului trebuie să li se pună în vedere că au dreptul de a nu face nicio declarație.

(5) Organele judiciare au obligația de a asigura exercitarea deplină și efectivă a dreptului la apărare de către părți și subiecții procesuali principali în tot cursul procesului penal.

(6) Dreptul la apărare trebuie exercitat cu bună-credință, potrivit scopului pentru care a fost recunoscut de lege.

Reglementarea anterioară: art. 6 CPP 1968.

Legislație conexă: ► art. 24 C. Rom.; ► art. 6 par. 3 lit. b)-c) CEDO; ► art. 48 alin. (2) CDFUE; ► Directiva nr. 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale (J.O. L nr. 142 din 1 iunie 2012).

Art. 11. Respectarea demnității umane și a vieții private. (1) Orice persoană care se află în curs de urmărire penală sau de judecată trebuie tratată cu respectarea demnității umane.

(2) Respectarea vieții private, a inviolabilității domiciliului și a secretului corespondenței sunt garantate. Restrângerea exercitării acestor drepturi nu este admisă decât în condițiile legii și dacă aceasta este necesară într-o societate democratică.

Reglementarea anterioară: art. 5¹ CPP 1968.

Legislație conexă: ► art. 22 alin. (2), art. 26 alin. (1), art. 27 alin. (1) și (2), art. 28 și art. 53 C. Rom.; ► art. 3 și art. 8 CEDO; ► art. 1, art. 4 și art. 7 CDFUE; ► art. 280, art. 281 și art. 282 NCP.

Art. 12. Limba oficială și dreptul la interpret. (1) Limba oficială în procesul penal este limba română.

^[1] Alin. (3) al art. 10 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 3 din Legea nr. 255/2013.

(2) Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, actele procedurale întocmindu-se în limba română.

(3)^[1] Părților și subiecților procesuali care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, de a vorbi, precum și de a pune concluzii în instanță, prin interpret. În cazurile în care asistența juridică este obligatorie, suspectului sau inculpatului i se asigură în mod gratuit posibilitatea de a comunica, prin interpret, cu avocatul în vederea pregătirii audierii, a introducerii unei căi de atac sau a oricărei altei cereri ce ține de soluționarea cauzei.

(4) În cadrul procedurilor judiciare se folosesc interpreți autorizați, potrivit legii. Sunt incluși în categoria interpreților și traducătorii autorizați, potrivit legii.

Reglementarea anterioară: art. 7 și art. 8 CPP 1968.

Legislație conexă: ► art. 128 C. Rom.; ► art. 6 parag. 3 lit. e) CEDO; ► Directiva nr. 2010/64/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 octombrie 2010 privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale (J.O. L nr. 280 din 26 octombrie 2010).

Art. 13. Aplicarea legii procesuale penale în timp și spațiu. (1) Legea procesuală penală se aplică în procesul penal actelor efectuate și măsurilor dispuse, de la intrarea ei în vigoare și până în momentul ieșirii din vigoare, cu excepția situațiilor prevăzute în dispozițiile tranzitorii.

(2) Legea procesuală penală română se aplică actelor efectuate și măsurilor dispuse pe teritoriul României, cu excepțiile prevăzute de lege.

Legea de aplicare:

Art. 3. Legea nouă se aplică de la data intrării ei în vigoare tuturor cauzelor aflate pe rolul organelor judiciare, cu excepțiile prevăzute în cuprinsul prezentei legi.

Art. 4. (1) Actele de procedură îndeplinite înainte de intrarea în vigoare a Codului de procedură penală, cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare la data îndeplinirii lor, rămân valabile, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege. (2) Nulitatea oricărui act sau oricărei lucrări efectuate înainte de intrarea în vigoare a legii noi poate fi invocată numai în condițiile Codului de procedură penală. (3) În cauzele aflate în curs de judecată la data intrării în vigoare a legii noi, încălcarea, în cursul urmăririi penale, a dispozițiilor legale privind prezența obligatorie a învinutului sau a inculpatului ori asistarea obligatorie a acestora de către apărător poate fi invocată până la începerea dezbaterilor.

Legislație conexă: art. 8 NCP.

^[1] Alin. (3) al art. 12 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 4 din Legea nr. 255/2013.

Titlul II. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal

Capitolul I. Acțiunea penală

Art. 14. Obiectul și exercitarea acțiunii penale. (1) Acțiunea penală are ca obiect tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

(2) Acțiunea penală se pune în mișcare prin actul de inculpare prevăzut de lege.

(3) Acțiunea penală se poate exercita în tot cursul procesului penal, în condițiile legii.

Reglementarea anterioară: art. 9 CPP 1968.

Art. 15. Condițiile de punere în mișcare sau de exercitare a acțiunii penale.

Acțiunea penală se pune în mișcare și se exercită când există probe din care rezultă presupunerea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există cazuri care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acesteia.

Art. 16. Cazurile care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale. (1) Acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă:

a) fapta nu există;

b) fapta nu este prevăzută de legea penală ori nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege;

c) nu există probe că o persoană a săvârșit infracțiunea;

d) există o cauză justificativă sau de neimputabilitate;

e) lipsește plângerea prealabilă, autorizarea sau sesizarea organului competent ori o altă condiție prevăzută de lege, necesară pentru punerea în mișcare a acțiunii penale;

f) a intervenit amnistia sau prescripția, decesul suspectului ori al inculpatului persoană fizică sau s-a dispus radierea suspectului ori inculpatului persoană juridică;

g) a fost retrasă plângerea prealabilă, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea acesteia înlătură răspunderea penală, a intervenit împăcarea ori a fost încheiat un acord de mediere în condițiile legii;

h) există o cauză de nepedepsire prevăzută de lege;

i) există autoritate de lucru judecat;

j) a intervenit un transfer de proceduri cu un alt stat, potrivit legii.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. e) și j), acțiunea penală poate fi pusă în mișcare ulterior, în condițiile prevăzute de lege.

Reglementarea anterioară: art. 10 CPP 1968.

Art. 17. Stingerea acțiunii penale. (1) În cursul urmăririi penale acțiunea penală se stinge prin clasare sau prin renunțare la urmărirea penală, în condițiile prevăzute de lege.

(2)^[1] În cursul judecării acțiunea penală se stinge prin rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, renunțare la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei, achitare sau încetare a procesului penal.

Legea de aplicare:

Art. 19. Atunci când, în cursul procesului, se constată că în privința unei fapte comise anterior intrării în vigoare a Codului penal sunt aplicabile dispozițiile art. 18¹ din Codul penal din 1968, ca lege penală mai favorabilă, procurorul dispune clasarea, iar instanța dispune achitarea, în condițiile Codului de procedură penală.

Reglementarea anterioară: art. 11 CPP 1968.

Art. 18. Continuarea procesului penal la cererea suspectului sau inculpatului. În caz de amnistie, de prescripție, de retragere a plângerii prealabile, de existență a unei cauze de nepedepsire sau de neimputabilitate ori în cazul renunțării la urmărirea penală, suspectul sau inculpatul poate cere continuarea procesului penal.

Reglementarea anterioară: art. 13 alin. (1) CPP 1968.

Capitolul II. Acțiunea civilă

Art. 19. Obiectul și exercitarea acțiunii civile. (1)^[2] Acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspundere civilă delictuală a persoanelor responsabile potrivit legii civile pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care face obiectul acțiunii penale.

(2) Acțiunea civilă se exercită de persoana vătămată sau de succesorii acesteia, care se constituie parte civilă împotriva inculpatului și, după caz, a părții responsabile civilmente.

(3)^[3] Când persoana vătămată este lipsită de capacitate de exercițiu sau are capacitate de exercițiu restrânsă, acțiunea civilă se exercită în numele acesteia de către reprezentantul legal sau, după caz, de către procuror, în condițiile art. 20 alin. (1) și (2), și are ca obiect, în funcție de interesele persoanei pentru care se exercită, tragerea la răspundere civilă delictuală.

(4) Acțiunea civilă se soluționează în cadrul procesului penal, dacă prin aceasta nu se depășește durata rezonabilă a procesului.

(5) Repararea prejudiciului material și moral se face potrivit dispozițiilor legii civile.

Reglementarea anterioară: art. 14, art. 17 și art. 18 CPP 1968.

Legislație conexă: art. 63 lit. d) și g) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată (M. Of. nr. 827 din 13 septembrie 2005).

^[1] Alin. (2) al art. 17 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 5 din Legea nr. 255/2013.

^[2] Alin. (1) al art. 19 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 6 din Legea nr. 255/2013.

^[3] Alin. (3) al art. 19 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 6 din Legea nr. 255/2013.

Art. 20. Constituirea ca parte civilă. (1) Constituirea ca parte civilă se poate face până la începerea cercetării judecătorești. Organele judiciare au obligația de a aduce la cunoștința persoanei vătămate acest drept.

(2) Constituirea ca parte civilă se face în scris sau oral, cu indicarea naturii și a întinderii pretențiilor, a motivelor și a probelor pe care acestea se întemeiază.

(3) În cazul în care constituirea ca parte civilă se face oral, organele judiciare au obligația de a consemna aceasta într-un proces-verbal sau, după caz, în încheiere.

(4) În cazul nerespectării vreuneia dintre condițiile prevăzute la alin. (1) și (2), persoana vătămată sau succesorii acesteia nu se mai pot constitui parte civilă în cadrul procesului penal, putând introduce acțiunea la instanța civilă.

(5) Până la terminarea cercetării judecătorești, partea civilă poate:

- a) îndrepta erorile materiale din cuprinsul cererii de constituire ca parte civilă;
- b) mări sau micșora întinderea pretențiilor;
- c) solicita repararea prejudiciului material prin plata unei despăgubiri bănești, dacă repararea în natură nu mai este posibilă.

(6)^[1] În cazul în care un număr mare de persoane care nu au interese contrarii s-au constituit parte civilă, acestea pot desemna o persoană care să le reprezinte interesele în cadrul procesului penal. În cazul în care părțile civile nu și-au desemnat un reprezentant comun, pentru buna desfășurare a procesului penal, procurorul sau instanța de judecată poate desemna, prin ordonanță, respectiv prin încheiere motivată, un avocat din oficiu pentru a le reprezenta interesele. Încheierea sau ordonanța va fi comunicată părților civile, care trebuie să încunoștințeze procurorul sau instanța în cazul în care refuză să fie reprezentați prin avocatul desemnat din oficiu. Toate actele de procedură comunicate reprezentantului sau de care reprezentantul a luat cunoștință sunt prezumate a fi cunoscute de către persoanele reprezentate.

(7) Dacă dreptul la repararea prejudiciului a fost transmis pe cale convențională unei alte persoane, aceasta nu poate exercita acțiunea civilă în cadrul procesului penal. Dacă transmiterea acestui drept are loc după constituirea ca parte civilă, acțiunea civilă poate fi disjunsă.

(8) Acțiunea civilă care are ca obiect tragerea la răspundere civilă a inculpatului și părții responsabile civilmente, exercitată la instanța penală sau la instanța civilă, este scutită de taxă de timbru.

Reglementarea anterioară: art. 15 și art. 174 alin. (3) și (6) CPP 1968.

Art. 21. Introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente. (1)^[2] Introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente poate avea loc, la cererea părții îndreptățite potrivit legii civile, în termenul prevăzut la art. 20 alin. (1).

(2) Atunci când exercită acțiunea civilă, procurorul este obligat să ceară introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente, în condițiile alin. (1).

^[1] Alin. (6) și (7) ale art. 20 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. 102 pct. 7 din Legea nr. 255/2013.

^[2] Alin. (1) al art. 21 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 8 din Legea nr. 255/2013.

(3)^[1] Partea responsabilă civilmente poate interveni în procesul penal până la terminarea cercetării judecătorești la prima instanță de judecată, luând procedura din stadiul în care se află în momentul intervenției.

(4) Partea responsabilă civilmente are, în ceea ce privește acțiunea civilă, toate drepturile pe care legea le prevede pentru inculpat.

Reglementarea anterioară: art. 16 CPP 1968.

Art. 22. Renunțarea la pretențiile civile. (1) Partea civilă poate renunța, în tot sau în parte, la pretențiile civile formulate, până la terminarea dezbaterilor în apel.

(2) Renunțarea se poate face fie prin cerere scrisă, fie oral în ședința de judecată.

(3) Partea civilă nu poate reveni asupra renunțării și nu poate introduce acțiune la instanța civilă pentru aceleași pretenții.

Art. 23. Tranzacția, medierea și recunoașterea pretențiilor civile. (1) În cursul procesului penal, cu privire la pretențiile civile, inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente pot încheia o tranzacție sau un acord de mediere, potrivit legii.

(2) Inculpatul, cu acordul părții responsabile civilmente, poate recunoaște, în tot sau în parte, pretențiile părții civile.

(3) În cazul recunoașterii pretențiilor civile, instanța obligă la despăgubiri în măsura recunoașterii. Cu privire la pretențiile civile nerecunoscute pot fi administrate probe.

Reglementarea anterioară: art. 16¹ CPP 1968.

Legislație conexă: ► art. 438-441 din noul Cod de procedură civilă, republicat (M. Of. nr. 247 din 10 aprilie 2015); ► Secțiunea a 2-a – „Dispoziții speciale privind medierea în cauzele penale” a Capitolului VI din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator (M. Of. nr. 441 din 22 mai 2006).

Art. 24. Exercițarea acțiunii civile de către sau față de succesori. (1) Acțiunea civilă rămâne în competența instanței penale în caz de deces, reorganizare, desființare sau dizolvare a părții civile, dacă moștenitorii sau, după caz, succesorii în drepturi ori lichidatorii acesteia își exprimă opțiunea de a continua exercitarea acțiunii civile, în termen de cel mult două luni de la data decesului sau a reorganizării, desființării ori dizolvării.

(2)^[2] În caz de deces, reorganizare, desființare sau dizolvare a părții responsabile civilmente, acțiunea civilă rămâne în competența instanței penale dacă partea civilă indică moștenitorii sau, după caz, succesorii în drepturi ori lichidatorii părții responsabile civilmente, în termen de cel mult două luni de la data la care a luat cunoștință de împrejurarea respectivă.

(3)^[3] *Abrogat.*

^[1] Alin. (3) al art. 21 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 8 din Legea nr. 255/2013.

^[2] Alin. (2) al art. 24 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 9 din Legea nr. 255/2013.

^[3] Alin. (3) al art. 24 a fost abrogat prin art. 102 pct. 10 din Legea nr. 255/2013.

Reglementarea anterioară: art. 21 CPP 1968.

Art. 25. Rezolvarea acțiunii civile în procesul penal. (1)^[1] Instanța se pronunță prin aceeași hotărâre atât asupra acțiunii penale, cât și asupra acțiunii civile.

(2) Când acțiunea civilă are ca obiect repararea prejudiciului material prin restituirea lucrului, iar aceasta este posibilă, instanța dispune ca lucrul să fie restituit părții civile.

(3) Instanța, chiar dacă nu există constituire de parte civilă, se pronunță cu privire la desființarea totală sau parțială a unui înscris sau la restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii.

(4)^[2] *Abrogat.*

(5)^[3] În caz de achitare a inculpatului sau de încetare a procesului penal, în baza art. 16 alin. (1) lit. b) teza întâi, lit. e), f), g), i) și j), precum și în cazul prevăzut de art. 486 alin. (2), instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă.

(6)^[4] Instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă și în cazul în care moștenitorii sau, după caz, succesorii în drepturi ori lichidatorii părții civile nu își exprimă opțiunea de a continua exercitarea acțiunii civile sau, după caz, partea civilă nu indică moștenitorii, succesorii în drepturi ori lichidatorii părții responsabile civilmente în termenul prevăzut la art. 24 alin. (1) și (2).

Reglementarea anterioară: art. 346 alin. (4) și art. 348 CPP 1968.

Art. 26. Disjungerea acțiunii civile. (1)^[5] Instanța poate dispune disjungerea acțiunii civile, când soluționarea acesteia determină depășirea termenului rezonabil de soluționare a acțiunii penale. Soluționarea acțiunii civile rămâne în competența instanței penale.

(2) Disjungerea se dispune de către instanță din oficiu ori la cererea procurorului sau a părților.

(3)^[6] Probele administrate până la disjungere vor fi folosite la soluționarea acțiunii civile disjuncte.

(4)^[7] *Abrogat.*

(5) Încheierea prin care se disjunge acțiunea civilă este definitivă.

Reglementarea anterioară: art. 347 CPP 1968.

Art. 27. Cazurile de soluționare a acțiunii civile la instanța civilă. (1) Dacă nu s-au constituit parte civilă în procesul penal, persoana vătămată sau succesorii

^[1] Alin. (1) al art. 25 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 11 din Legea nr. 255/2013.

^[2] Alin. (4) al art. 25 a fost abrogat prin art. 102 pct. 12 din Legea nr. 255/2013.

^[3] Alin. (5) al art. 25 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 13 din Legea nr. 255/2013.

^[4] Alin. (6) al art. 25 a fost introdus prin art. 102 pct. 14 din Legea nr. 255/2013.

^[5] Alin. (1) al art. 26 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 15 din Legea nr. 255/2013.

^[6] Alin. (3) al art. 26 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 15 din Legea nr. 255/2013.

^[7] Alin. (4) al art. 26 a fost abrogat prin art. 102 pct. 16 din Legea nr. 255/2013.